

אך אפשר שלדעת רש"י אינו חייב אלא כשמכוין לכך, אבל בלאו הכי אינו אסור אלא מדרבנן, וכן נראה מדברי התוס' (ביומא לה. עפ"י גליונות קה"י).
 במקום סכנה, כגון בשביל חולה שיש בו סכנה, שיישן, או מפני הנכרים והלסטים — מותר לכבות לדברי הכל.
 ואם אפשר להוציאו או להסתיר האור בדרך אחרת, בלא דיחוי — אין לכבות (עפ"י פירוש המשנה לרמב"ם וש"פ).

דפים ל — לא

מד. א. ושבחתי אני את השמחה — על איזו שמחה מדבר, ומדוע?
 ב. תלמידים היושבים לפני רבם ללמוד תורה — האם יושבים באימה או בשמחה?
 ג. כתוב אחד אומר על תען כסיל כאולתו וכתוב אחד אומר: ענה כסיל כאולתו — הכיצד?
 ד. אדם שיש בו תורה ולא יראה — למה הוא דומה?
 א. ושבחתי אני את השמחה — בשמחה של מצוה הכתוב מדבר. וולשמחה מה זה עשה — זו שמחה שאינה של מצוה]. ללמדך שאין השכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות ולא מתוך שחוק (אפילו אינו של לצון, מכל מקום אין בו ישוב הדעת. רש"י) ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך שיחה ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר שמחה של מצוה, שנאמר ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'.
 אמר רב יהודה: וכן לדבר הלכה, (משובחת היא השמחה, לפתוח בה את הלימוד). אמר רבא: וכן לחלום טוב.

ב. כל תלמיד חכם שיושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר (= מרירות, מחמת אימה) — תכוינה. (שפתותיו שושנים נוטפות מור עבר). אבל הרב יש לו ללמד מתוך שמחה. ולפי ה'אבעית אימא', עד שפתות הרב יהא בבדיחותא ולאחר שפתתו ישב באימה, כדרך שנהג רבה.

ג. בדברי תורה — ענה כסיל כאולתו, (כדי להעמיד דברי תורה על מכונם). במילי דעלמא — אל תען כסיל כאולתו.

ד. אדם שיש בו תורה ללא יראה, כמוהו כאדם שמעלה אוצר חטים לעלייה ולא עירב בהם קב חומטין (= עפר מלוח למניעת התלעה) — מוטב אם לא העלה כלל. (רבא);
 — דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות, ומפתחות החיצונות לא מסרו לו — כיצד ייכנס. (רבה בר רב הונא. כלומר, ללא יראת שמים אינו חש לתורתו, לשמור ולעשות);
 — כאדם שאין לו חצר, ושער לחצר הוא התקין. (ר' ינאי).

דפים לב — לג

מה. א. אלו הנהגות ולקחים הוזכרו בגמרא בקשר לסכנות הבאות על האדם וההתרחקות מהן?
 ב. אלו פורעניות וענשים הוזכרו בסוגיא, הבאים על עונות פרטיים?